

ОБМАН ДЕМОКРАТІЙ.

(Кореспонденція до "Українських Робітничих Вістей").

(Докінчене.)

І реакція дальше гуляла. Приготовляла грунт для монархії. Організації самоохорони святкували історичні дні, воєнні товариства святкували німецькі воєнні перемоги. А разом з тим плавала кров робітників. Недавно тому ще в Кенігсбергу жертвою торжества, на якому був і Гінденбург впало кілька десятків робітників.

На червень приготовляла реакція пуч для реституції монархії. Тимчасом замордовано Ратенау.

Повстав великий переполох. Фанцлер Вірт, типовий дрібно-буржуазний політик, в який голосив острю промову, в якій напитував сей поступок націоналістів та відкидав його до робітників, щоб вони боронили республіку. Демократія, партія торговельного капіталу і центр, партія, що обіймає католіцизм всіх суспільних верств урочисто присягали боронити республіку. Робітництво, то робітничий фронт, котрому уряд Вірта відібрав майже всі здобутки революції, котрого товариші гинуть від 1918 р. в тюрмах пізнали як звичайно небезпечку. Але буржуазія? Її не розходило ся і не розходить ся о республіку, її розходить ся о утрату цієї позиції в світовій політиці, яку для неї здобув Ратенау.

І наша партія зашилася своїм різними, котрі її ділили від інших робітничих партій, за була про саботаж берлінської конференції шайдеманівцями, та заявила свою волю брати участь разом з другими партіями в обороні перед реакцією. Но вона виставила жадану, що всі ухвали робітничих партій мають бути дійсно переведені та коли сей уряд не буде спосібним їх перевести, тоді має робітничий уряд обняти владу і їх перевести.

Тимчасом профспілки з шайдеманівцями як і раніше опиралися акцію мас і ограничалися на балаканинах в парламенті. Буржуазні партії перелякали впливу мас а реакції фінансовими спекуляціями хотіла довести до упадку республіку. Робітники без огляду на свою партію приналежність домагалися перевести ухвал робітничих організацій і профспілок, не існує єдиного фронту робітників а лише єдиного фронту прово-

дирів. І тому то комуністи, бачучи, що з тої акції не вийде нічого корисного для пролетаріату, усунулися з спільних нарад, та вирішили свою акцію вести окремо. Виявилось наново, що шайдеманівцям більше залежить на коаліції з центром і демократами, як на клясовій боротьбі, виявилось теж знова, що парламентарна балаканина лежить лише в інтересі буржуазії, котра тимчасом скріпляє свої позиції проти пролетаріату. Шайдеманівці зовсім не журились робітничою кровю, яку проливали при демонстраціях націоналістичних бандитів, їх не журить і се, що центр і демократи змагаються з утворити єдиного буржуазний фронт проти робітників, вони не зважають на се, що їх власні партійні товариші осуджують їх зрадницьку, коаліційну політику та домагають ся утворення єдиного робітничого фронту з всіх робітничих партій.

Мало сього, що досі не здійснено жадної ухвали робітничих організацій, що не прогноно не є монархістичних урядників, що толеруєт ся отверже попіране реакції Баварією, сам закон, котрий мав бути законом для охорони республіки замінюють при помочі шайдеманівців на закон проти комуністів. І се все не мало на становище незалежних соціальних демократів ніякого впливу. В сій партії вже давно, як ми вже не раз згадували, були дві течії. Побідила течія Гільфердинга — Каутського, котра стреміла до злиття з шайдеманівцями. На разі се єще не цілковите злите, на разі прибрано скромну назву "спільнота соціалістичних партій". Єще незалежним виступило сього, бо загальною звісно, що сей крок спонукали голівні амбіції Гільфердинга і Брайтшайда, що конче хотіли засідати в раді міністрів, і яких серце давно тягнуло вже до Стінса. Очевидно сей крок незалежних суперечить їхній партійній програмі, суперечить і настроєви мас. Про се свідчить наступний партійний зїзд. Злине незалежних з шайдеманівцями матиме великий вплив на саму партію незалежних, як теж і на робітничий рух. Безперечно по цілковитому злиттю велика частина її членів перейде в ряди нашої партії і вплив нашої партії в профспілках сильно зросте. З другої знова сторони

В СПРАВІ ДОПОМОГИ "УКР. РОБІТНИЧИМ ВІСТЯМ"

На поклик т. Лобая складалося на прес. фонд "Укр. Роб. Вістей" п'ять доларів, і заравно хочу начеркнути декілька уривків робітничим товариствам, кружкам і поодиноким читачам одинокі робітничі часописи в Канаді.

В такій критичній момент як сей, коли часописи знаходяться в потребі негайної помочі, є пожадана скоро допомога в формі складання поодиноким суми гроша свідомими робітниками, бо інакше часописи потерпілаб. Однак, чи не вразить се негодного, хочби свідомого і щирого товариша? Ану-ж у нього не має й найменшої суми для негайної помочі, з причини безробіття, чи інших причин, яких в кожного робітника завсіди є повоно. А часописи помочи потребують зарав.

По цій Канаді під сю пору існує багато більших і менших товариств, драматичних кружків і інших організацій. Вони, як організації, повинні взяти на себе обов'язок підмагати свою часопис і не допустити до критичного стану, де часопис є змушена просити помочи у поодиноких товаришів. Если ті організації не зрозуміють своєї задачі і остануть байдужими зглядом своєї часописі, то "У. Р. В." прийде т ся що пару місяців бути в критичному положенні.

Робітничі організації, будь вона політичним відділом, пролетаріат чи драматичним кружком, є одиноким, як може в сій справі помочи. Треба планувати і устроювати добре підготовлені підприємства, як вистави, балі, пієкни, розіграшки і т. п., і не лише деколи, але при кожній нагоді. Гуртом, в товаристві, легше попрацювати в користь часописі, чим одиначем складати час від часу (і то дуже часто)

сей факт виявив, що не можна зупинити хитини між двома течіями.

В робітничому рухові можливі лише два групування: або компроміс з другими неробітничими партіями, значить проти робітників, або ніякий компроміс з неробітничими партіями, і тоді робітничий фронт. Незалежні вибрали компроміс з неробітничими партіями, значить стали в ряди противників робітників. Словом К. П. Н. осталося одиноким робітничим партією.

І. Сокира.
Берлін-Далем, в липні 1922 р.

певні суми на її підтриманні. Припустім, що в цій Канаді є лише двадцять просвітно-драматичних робітничих товариств (хоч їх є далеко більше). Кожде таке товариство може дуже легко устроїти що місяця одно підприємство, прим. пієкни чи бал в літі, а представлене чи концерт в осені і зимі. Підприємство підготувати так, аби було що найменше 50 дол. приходу. І от, двадцять таких товариств еслиб регулярно насилали по 25 дол. місячно, то булаб для часописі округа поміч в сумі п'ятсот доларів на місяць, що разом з друкарськими приходами, передплатами і т. п. майже забезпечилоб часопис під зглядом фінансовим, і тоді не булоб потреби відзивати ся так часто о поміч. Треба лише аби такі товариства поставили собі ту ціль за обов'язок, зробили її точкою статута. Справа зовсім не трудна до виконання, треба лише робити все планоно і регулярно.

Хто не ознакошений близько з видавничим часописом, а робітничій часописі з окрема, тому певно буде не зрозуміло, чому так багато гроша потрібні на видаване часописі. Таким товаришам я хочу дати деякі приміри, після яких вони зможуть сами пояснити собі се питане.

Робітничі часописи має за ціль не "бізнес", а освідлюванне широким мас робітничого. Для сього треба відкинути всяку думку про заповнюване сторінок часописі платними оголошеннями, як се роблять безпринципальні і безідейні часописи, а увесь великий розмір газети заповнювати освідлюючим і інформуючим матеріалом. Крім того робітничі видавничі мусти, в виду повсякчасного по ступу у світі, збирати обширний матеріал в книжки і брошури і дати їх по приступній ціні широким масам, бо без того всяке освідлюванне неможливе. І тут власне робітничі видавничі завсіди знаходять ся в прикрім фінансовім положенні. Видане хочби лиш 32-сторінкової брошури коштує приблизно \$300 за 5 тисяч примірників. Ті брошури розходять ся так повно, що заки одні розійдуть ся, то вже є других п'ять до шість видань готові до розповсюдження. А за все треба платити готівкою. Робітники заняті в друкарні не можуть в інших місяцях заробити на жи-

те, а і так вони збирають платню від 25 до 40 процент менш чим в інших друкарських машин коштує завжди більшу або меншу суму готівкою, а папір то таки треба платити по відібраню.

І тому власне є обов'язком кожного читача "У.Р.В." перше — поширювати поміж робітниками і фермерами саму часопис, а відтак поширювати всі книжки і брошури видані "У.Р.В." повинне того не забути, і при всякій нагоді, будь в фабриці, майні, на полі чи в лісі, чи на фармі, збирати передплату і розповсюднувати книжки видані "У.Р.В." і се буде дуже велика поміч. В цій Канаді (і Америці) не має чистішею редакцією і друкованою часописі як "Укр. Роб. Вісти", а книжки і завсіди популярні і по найнижшій ціні, аби-були доступнішими для всякого робітника. Таким образом, товариші робітники, ви зробите два великих діла — поможете видавничому матеріалю, а для себе зеднаєте все нових товаришів, освідлите все більше число робітників і фермерів і тим самим відстанете поміч в гріткій клясовій борбі.

Хочу єще раз підчеркнути те, що сказано вище вклучно до просвітних та драматичних товариств і кружків. Самий факт, що такі товариства є просвітними повинне заставити їх дбати про своє робітничі видавничі, бо-ж се є власне є найлучший спосіб ширення просвіти між укр. робітництвом в Канаді. А повішій діло як слід, ледви чи булаб потреба видавничому звертати ся за помічю, як се робились дотепер, а крім того видавничі мусти моглиб провадити свою роботу більш планоно і успішнійше, будучи забезпеченим в матеріальній підмозі.

Можливо, що не кожде товариство моглоб завсіди на час достарити потрібну суму. Зате інші, більш товариства моглиб достарити більше і кільце кінців переписна сума булаб все осягнена.

В сій справі повинні взяти голос самі робітничі товариства, котрі далеко краще знають своє положення чим я, і вони з досвіду можуть обчислити яку суму їм можливо булоб

призначити місячно на сю ціль. По моїй думці се є обов'язком кожного робітничого товариства, і я не бачу причини чому такі товариства зобов'язані з клясово-свідомих робітників і робітниць мали-б відказатися від такої плянової підпомоги робітничому видавничтву. Поміч директною матеріальною помічю видавничтву, булаб єще друга не менша поміч, іменно, що підчас устроювання товариствам

те, а і так вони збирають платню від 25 до 40 процент менш чим в інших друкарських машин коштує завжди більшу або меншу суму готівкою, а папір то таки треба платити по відібраню.

І тому власне є обов'язком кожного читача "У.Р.В." перше — поширювати поміж робітниками і фермерами саму часопис, а відтак поширювати всі книжки і брошури видані "У.Р.В." повинне того не забути, і при всякій нагоді, будь в фабриці, майні, на полі чи в лісі, чи на фармі, збирати передплату і розповсюднувати книжки видані "У.Р.В." і се буде дуже велика поміч. В цій Канаді (і Америці) не має чистішею редакцією і друкованою часописі як "Укр. Роб. Вісти", а книжки і завсіди популярні і по найнижшій ціні, аби-були доступнішими для всякого робітника. Таким образом, товариші робітники, ви зробите два великих діла — поможете видавничому матеріалю, а для себе зеднаєте все нових товаришів, освідлите все більше число робітників і фермерів і тим самим відстанете поміч в гріткій клясовій борбі.

Хочу єще раз підчеркнути те, що сказано вище вклучно до просвітних та драматичних товариств і кружків. Самий факт, що такі товариства є просвітними повинне заставити їх дбати про своє робітничі видавничі, бо-ж се є власне є найлучший спосіб ширення просвіти між укр. робітництвом в Канаді. А повішій діло як слід, ледви чи булаб потреба видавничому звертати ся за помічю, як се робились дотепер, а крім того видавничі мусти моглиб провадити свою роботу більш планоно і успішнійше, будучи забезпеченим в матеріальній підмозі.

Можливо, що не кожде товариство моглоб завсіди на час достарити потрібну суму. Зате інші, більш товариства моглиб достарити більше і кільце кінців переписна сума булаб все осягнена.

В сій справі повинні взяти голос самі робітничі товариства, котрі далеко краще знають своє положення чим я, і вони з досвіду можуть обчислити яку суму їм можливо булоб

призначити місячно на сю ціль. По моїй думці се є обов'язком кожного робітничого товариства, і я не бачу причини чому такі товариства зобов'язані з клясово-свідомих робітників і робітниць мали-б відказатися від такої плянової підпомоги робітничому видавничтву. Поміч директною матеріальною помічю видавничтву, булаб єще друга не менша поміч, іменно, що підчас устроювання товариствам

В сій справі повинні взяти голос самі робітничі товариства, котрі далеко краще знають своє положення чим я, і вони з досвіду можуть обчислити яку суму їм можливо булоб

призначити місячно на сю ціль. По моїй думці се є обов'язком кожного робітничого товариства, і я не бачу причини чому такі товариства зобов'язані з клясово-свідомих робітників і робітниць мали-б відказатися від такої плянової підпомоги робітничому видавничтву. Поміч директною матеріальною помічю видавничтву, булаб єще друга не менша поміч, іменно, що підчас устроювання товариствам

призначити місячно на сю ціль. По моїй думці се є обов'язком кожного робітничого товариства, і я не бачу причини чому такі товариства зобов'язані з клясово-свідомих робітників і робітниць мали-б відказатися від такої плянової підпомоги робітничому видавничтву. Поміч директною матеріальною помічю видавничтву, булаб єще друга не менша поміч, іменно, що підчас устроювання товариствам

призначити місячно на сю ціль. По моїй думці се є обов'язком кожного робітничого товариства, і я не бачу причини чому такі товариства зобов'язані з клясово-свідомих робітників і робітниць мали-б відказатися від такої плянової підпомоги робітничому видавничтву. Поміч директною матеріальною помічю видавничтву, булаб єще друга не менша поміч, іменно, що підчас устроювання товариствам

відприємств булаб гарна нагода розповсюднувати і поширювати "У. Р. Вісти", "Голос Праці" і взагалі усі видані "Укр. Роб. Вістей".
Діло за робітничими товариствами в Канаді. А покищо я надіюсь, що товариші відзивуть ся на сей поклик о поміч як слід, і забезпечать матеріально "Укр. Роб. Вісти", поки щонебуде певнішого в виді регулярної підмоги увійде в жите.

І. О. Зеле.

РОБІТНИКИ СПІШАТЬ НА ПОМІЧ "У. Р. ВІСТЯМ"

Вінніпег, Ман.
Складаю на пресовий фонд "Укр. Роб. Вістей" \$5.00 і кличу зложити по \$5.00 наступуючих товаришів:

В Вінніпегу: Петра Угрюнка і П. Шафранського.
В Форт Вільям, Онт.: А. Дзьолю.

М. Німилевич.
Келгари, Алта.

На поклик тов. Д. Лобая сповніваю свій обов'язок і складаю \$5.00 на нашу робітничу часопис "У.Р.В.", як рівно покляю до зложеня такої самої суми наступуючих товаришів:

В Лангдом, Алта.: І. Полівчака, П. Романовича, П. Мостового, С. Фенюка.
В Кроуфут, Алта.: Р. Назіркевича і М. Зінкевича.

В Белью, Алта.: П. Рощка і І. Стефанца.
В Летбридж, Алта.: І. Гаврилюка і М. Жовтяка.

К. Дзвизінський.
Келгари, Алта.:

На поклик т. Д. Лобая з Вінніпегу я позичаю собі \$5.00 і засілаю на пресовий фонд "Укр. Роб. Вістей", як також викликаю наступуючих товаришів і товаришок до зложеня такої самої суми і вірю, що всі мною викликані товариші і товаришки поспішать негайно з помічю одинокій робітничій часописі в Канаді:

В Келгари, Алта.: І. Курика, Ю. Басюка, Я. Сякалюка, Г. Бузака, Г. Кізему, В. Гуцуляка; товаришок М. Фодчук, М. Козловську, П. Грегорику.
В Летбридж, Алта.: В. Несторука, Г. Михайловського, І. Шлемка, Д. Кейвана.

В Тейбор, Алта.: братів Берладів, І. Лупула, І. Бойду, П. Кізему, Н. Дмитрука.
В Колмен, Алта.: Т. Гушула і жєну.

В Глэкст, Алта.: П. Кузика, Д. Івасюка.
В Дромгелер, Алта.: А. Войтишиного, П. Гуту, Н. Харака, В. Тимоша, М. Гикавого, А. Петровського.

В Вегревія, Алта.: П. Несторука.
В Венкувер, Б. К.: М. Даниша, І. Дзьолю.

В Гамтрам, Міч.: О. Мурмилюка.
Я. Мойсюк.

Ватерлю, Онт.

На зазив т. Н. Гуцуляка, що би поспішити на поміч нашій робітничій часописі "У.Р.В.", я складаю \$5.00 і закликаю зложити таку суму наступуючих товаришів:

В Гемілтон, Онт.: В. Маура.
В Торонто, Онт.: М. Гануська і П. Федоркова.

В Едмонтон, Алта.: С. Галана.
В Кіченер, Онт.: М. Криська (великого) і П. Бойчука.

Товариші! Зрозуміймо критичне положення нашого сторожа "У.Р.В." і поспішим йому з помічюю а тим сповнімо наш пролетарський обов'язок. Зваваю всі робітничі організації, що би в сій двох місяцях замовляли літературу з "У.Р.В." і сям подвійно поможеть ся робітничій справі — поширять ся між робітничим свідомістю і поможеть ся матеріально "У.Р.В."

З тов. привітом,
С. Бабій.

Мус Джо, Саск.
На поклик т. О. Осадчука складаю на пресовий фонд "У.Р.В." \$5.00 і зваваю також, що би зложили по \$5.00 наступуючих товаришів:

В Саскатун, Саск.: С. Галана.
В Редкліф, Алта.: Н. Вовк і Н. Петрек.

В Ексен, Саск.: Н. Дерпак і Н. Малюфій.
В Мус Джо: Г. Боква, І. Козменка, Т. Мартинюк, Б. Сміт, Н. Басараба і В. Москалик.

З тов. привітом,
І. Гулей.

Форт Вільям, Онт.
На заклик т. М. Поповича складаю на поміч "Укр. Роб. Вістей" \$5.00 і закликаю зложити таку суму наступуючих товаришів:

В Дромгелер, Алта.: Петра С. Гуту і Онуфрія Гикавого.
В Форт Вільям, Онт.: Стефана Котика, М. Цуйія і І. Нікола.

М. Нагорняк.
Вінніпег, Ман.

Складаю на пресовий фонд "Укр. Роб. Вістей" \$5.00 і закликаю зложити таку суму наступуючих товаришів:

В Кері, Ман.: Васія Волошина.
В Вінніпегу: О. Будника.

Василь Панчук.
Лесвія, Алта.

Розуміючи критичне положення нашої часописі "У.Р.В.", посилаю від себе \$2.00 на пресовий фонд, а також закликаю до зложеня такої суми наступуючих товаришів:

В Вінніпегу: Г. Злотого, М. Злотого, С. Вуса.
В Бірлс Гил, Ман.: В. Бурного і М. Школового.

В Едмонтон, Алта.: Р. Тимчука.
П. Семенчук.

(Дальше буде.)

ЕКОНОМІЧНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОЛТАРСЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Переклад П. Христюка.

(Продовжене.)

Вивласнене землі в Угорщині було переведене незрівняно ліше та доцільнійше з економічного боку ніж то сталося в Росії. В Росії власниво не було переведено жадного вивласнення земельної послісти. Селяни просто поділяли землю між собою, а будинки та інвентар поносили та пограбували. Се було зовсім не вивласнене, а лише революційний розподіл. Шкідливі наслідки його влучно зясував Ленін в своїм слові: "Боротьба за хліб". В Угорщині вивласнене великої земельної послісти відбулося без розподілу її, без знищення і розграбованя майна та інвентару у вивласнених господарствах, без перерви в продукції.

Се є зовсім не заслуга угорського радянського урядового апарату, а лише наслідок тих цілком ріжних історичних умов, в яких відбувалося вивласнене. В Росії селяни — і саме під проводом заможнійших елементів — брали активну участь в революції. Се потягло за собою і відповідне вирішене земельної справи. Селяни поділяли землю і розгляли інвентар, при чому більшу частину захопили собі не біднійші, навпаки — заможнійші селяни. В Угорщині власне не було правдивої пролетарської революції. Влада перейшла до рук пролетаріату без боротьби, так би сказали легально. На селянських степах взагалі був лише дуже мізерний революційний рух, але за те не було також і оружного опору. Через се юридичне вивласнене могло відбутись без жадних перешкод і могли бути збережені великі господарства. В Росії лише пізнійше почали стремити до організації великих державних сільських господарств, а саме з осені 1918 року, коли радянське правительтво почало звертати все більшу увагу на організацію великих господарств в формі радянських та кооперативних господарств і земельних комун. Не зважаючи

на спір селянства, сї нові форми виявили здатність до розвитку. На початку лютого 1919 р. існувало вже 1510 кооперативних та комуністичних сільських господарств, а в кінці липня того-ж року було вже їх більше 5.000. А площею землі до 2 мільонів десятин.

Ми підкреслюємо слово юридично, бо треба отверто признати, що в більшости випадків вивласнене було переведено лише юридично, соціально-ж часто було внесено так мало зміни в фактичні відносини, що сільське населення часто зовсім не мало ясного розуміння про вивласнене.

Яким же чином відбулося вивласнене? Щоб не зашкідити живням, в більшости випадків було залишено старих урядників в маєтках на їх посадах. Вони керували господарством далі так само як робили те й раніш, з тою лише відмінюю, що від тепер на рахунок держави. В багатьох випадках, де землевласник був одночасно і управлюючим господарством, залишав ся він і даді, як урядовець маєтку, керувати своїм вже вивласненим господарством. Се точнісінько той самий спосіб, який було застосовано в сій час в Росії при вивласненю великих промислових підприємств. Але в той час як в Росії зараз же почали працювати у вивласнених підприємствах фабрично-заводські робітничі ради і перводили фактичну робітничу контролю, в Угорщині проголошена організація рад сільсько-господарських робітників у вивласнених поміщицьких маєтках залишалась в більшости лише на папері. Бувший землевласник, поміщик залишав ся часто державним урядовцем — управлюючим у вивласненому маєтку і, таким чином, з соціального боку нічо не змінялось. Землевласник залишав ся в старому панському помешканю, їздив четверником, всів і далі називати себе "ласкавим паном". Вся аміна полягала в тому, що він вже не міг вільно розпоряджатись своїм майном і мусів користись розпорядженням господарської централі. Та на все се сільсько-господарський робітнич звертав дуже мало уваги; дадо його соціалістична революція мала лише остильки значення, оскільки він міг заробляти більше ніж до того. Всі ґрунтовні соціальні зміни в земельній справі було відкладено до осені, коли існує

менша загроза порушеня нормального, безпереривного ходу продукції.

Колі сей спосіб був доцільним економічно, то в той же час він був небезпечним політично і тим більше, що перешкоджав поширеню соціалістичної революції між сільськими робітниками, відсуваюв на пізнійше соціальне та ідеологічне приєднане сільсько-господарського пролетаріату до революції. Не дивно отже, що лише невелика частина угорського сільсько-господарського пролетаріату зрозуміла значеня революції і щиро приєдналась до Червоної армії в її боротьбі за революцію. Правда, глибоке політичне заворушене робітничих мас саме перед живнями було би дуже небезпечним з господарського боку. Колі про промислові робітництво Угорщини говоривось, що при проголошеню диктатури воно було це "не зрїлим" для того, щоб керувати промисловими підприємствами, то при сільсько-господарських робітників можна сказати се з повним правом. Вони не мали жадного господарського чи соціального вихованя; половина їх не вмїли ані писати, ані читати; переважача більшість з них мала лише одне бажане — здобути собі землю в приватну власність; між ними не було не то що комуністів, але навіть і соціалдемократів, бо великі землевласники, в руках яких був перед революцією апарат державного управліня, всіми доступними їм засобами перешкаждали поширеню соціалістичної пропаганди серед сільських робітників. З сям сирим, невідготовленим людським матеріалю треба було поводитись дуже обачно, щоб не поставити під загрозу вислід цілого року в сільським господарстві. І дійсно, вдало ся досягти того, що нормального ходу сільсько-господарської продукції не було порушено. Правда, се було куплено за дуже дорогу ціну — за ціну залишеня справи політичного пробудженя широким мас сільсько-господарського пролетаріату.

Організаційна будова великих вивласнених маєтків закреслилась в процесі здійсненя в такій формі:

Окремі маєтки було перетворено в продукційні кооперативні спілки. Кооперативні спілки певної території було об'єднано під одним спіль-

ним висшим керуванем. Всі-ж кооперативні продукційні спілки разом було об'єднано в "краєву господарську центрально сільсько-господарських продукційних кооперативних спілок", котра стояла під безпосереднім проводом аграрної секції Висшої Господарської Ради. Форму кооперативних продукційних спілок було обрано з огляду на соціальну відсталість сільсько-господарських робітників. Колі-б ми були оголошили великі маєтки просто державною власністю, то робітництво поставило би безмежні вимоги щодо заробітної платні, а інтензивність праці впала би до мінімуму. Згадана-ж висше форма давала можливість агітувати за піднесенне робочої дисципліни й інтензивності праці тим способом, що чистий дохід з маєтку видавався в розпоряджене самих робітників. Одночасно вона давала до певної міри також і задоволене стремління сільських робітників до придбаня власної послісти. Також і з політичного боку вона мала свої вигоди, бо розвивала агітаційні гасла контрреволюціонерів, що немов би для сільсько-господарських робітників все звелось лише до зміни пана, що раніше вони працювали на "благородних панів графів", а потім стали ще в більшій мірі "слугами городського пролетаріату". З матеріального боку сї уступки були невеликими, бо рахівництво у всіх вивласнених маєтках велось централізовано. Була думка оголосити пізнійше, після відповідного розясненя, отверто всі вивласнені поміщицькі маєтки державною власністю; а працюючих в них робітників — державними служачими, точнісінь